

Dossier uilenonderzoek
De Ruiter te Uden
(2206/029/ERO-03, versie 0)

Dossier uilenonderzoek – steenuil en kerkuil

in opdracht van

Gemeente Maashorst

T.a.v. [REDACTED]

Markt 145

5401 EJ UDEN

betreffende locatie

De Ruiter

Uden

documentkenmerk

2206/029/ERO-03

versie

0

vestiging

Nuenen

datum

21 december 2022

opgesteld door:

[REDACTED] BSc

Projectleider ecologie

gecontroleerd door:

dr. [REDACTED]

Projectleider ecologie

Op dit rapport is een disclaimer van toepassing; zie <https://www.tritium.nl/disclaimer/29-04-2021/>

Tritium Advies BV

Adviseurs in bouwen, milieu en veiligheid

T. 088 44 02 900

E. info@tritium.nl

I. www.tritium.nl

KvK-nr. 17108024

Tritium Advies is gevestigd in:

Arkel >> Neer >> Nuenen >>

Breda >> Rijkevoort

Inhoudsopgave

	pagina
1 Inleiding	1
2 Plangebied en planvoornemen	2
3 Data uilenwerkgroep	3
3.1 Steenuil	3
3.2 Kerkuil	6
4 Conclusies	8
4.1 Vervolgstappen	8
4.2 Zorgplicht	8
4.3 Eindconclusie	10
5 Literatuurlijst	11

1 Inleiding

Uit de eerder uitgevoerde quickscan flora en fauna (Tritium Advies, documentkenmerk: 2206/029/ERO-01, versie 0 d.d. 8 juli 2022) is gebleken dat de locatie De Ruiter te Uden geschikt is als vaste verblijfplaats en leefgebied voor de alpenwatersalamander, de steenuil, de kerkuil, kleine marterachtigen, de steenmarter en de teunisbloempijlstaart. Omdat het plan is om een woonwijk te realiseren, worden mogelijk verblijfplaatsen en/of leefgebied van bovengenoemde soorten aangetast. Om deze reden is in 2022 aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de alpenwatersalamander, kleine marterachtigen, de steenmarter en de teunisbloempijlstaart in de daarvoor geschikte onderzoeksperiodes conform de soorteninventarisatieprotocollen (Netwerk Groene Bureaus, 2017), de Handreiking Kleine marters (Bouwens, 2017) en gehanteerde inventarisatietechnieken door de Vlinderstichting (documentkenmerk: 2206/029/ERO-02, versie 0 d.d. 28 oktober 2022). Voor het bepalen van de functie van het plangebied voor de steenuil en de kerkuil zijn de reeds bestaande data van de uilenwerkgroep van de Vogelwacht Uden opgevraagd. Deze rapportage omvat een uitwerking van de opgevraagde data, een conclusie omtrent de functies van het plangebied voor de steenuil en de kerkuil en een analyse van de effecten van het planvoornemen op deze functies.

2 Plangebied en planvoornemen

Het voornemen bestaat om op locatie de Ruiters te Uden een nieuwbouwwijk te realiseren. De oppervlakte van het plangebied bedraagt circa 90.000 m². Het plangebied was in gebruik als akkerland. In de huidige situatie bestaat het plangebied uit braakliggend terrein met de aanwezigheid van bouwmaterialen en kruidenrijke begroeiing aan de randen. In het zuidelijk deel zijn een kruidenrijk grasland met braamstruweel, solitaire bomen en een schuur aanwezig.

Figuur 2.1: kaart met de begrenzing van het plangebied (rood omlijnd)

3 Data uilenwerkgroep

De uilenwerkgroep van de Vogelwacht Uden controleert jaarlijks tijdens het broedseizoen de aanwezige nestkasten en nestplaatsen van de steenuil en kerkuil in de regio Uden en Volkel op de aanwezigheid van een paartje en/of een legsel. Via de Vogelwacht is er data verkregen van de bezoeken die zijn uitgevoerd in de afgelopen vier jaar binnen en in de omgeving van het plangebied. De data zijn geregistreerd in Uilenmonitor (Uilenmonitor.nl).

3.1 Steenuil

3.1.1 Controlebezoeken

De controles die de werkgroep heeft uitgevoerd voor de nestlocaties van de steenuil zijn weergegeven in tabel 3.1. Binnen het plangebied (Ruitersweg 5) zijn de schuur en nestkast de afgelopen vier jaar gecontroleerd op 21 juni 2019, 6 juni 2020, 2 juni 2020 en 18 juni 2022. De schuur binnen het plangebied is in gebruik als broedlocatie sinds 2013 (persoonlijke communicatie door [REDACTED] van de Vogelwacht Uden).

Tabel 3.1: Overzicht controlebezoeken nestlocaties steenuil.

Locatie	2019	2020	2021	2022
1 Ruitersweg 5 Uden	21-06-2019	06-06-2020	02-06-2021	18-06-2022
2 Nabij Ruitersweg 5 Uden (kast in eikenwal)*	-	-	-	08-06-2022
3 Ruitersweg 1 Uden	08-06-2019	06-06-2020	31-05-2021	28-05-2022
4 Dorshout 1a Uden	11-06-2019	30-05-2020		28-05-2022
5 Dorshout 9 Uden*	11-06-2019	11-06-2020	16-06-2021	08-06-2022
6 Kooldertweg 3 Uden*	11-06-2019	03-06-2020	02-06-2021	28-05-2022
7 Patrijsweg ong. Uden	08-06-2019	10-06-2020	16-06-2021	08-06-2022
8 Eikenheuvelweg 18 Uden*	11-06-2019	11-06-2020	16-06-2021	28-05-2022
9 Eikenheuvelweg 19 Uden*	-	-	19-06-2021	08-06-2022
10 Torenweg 12 Uden	-	-	-	28-05-2022
11 Lage randweg 6 Uden*	11-06-2019	04-06-2020	02-06-2021	03-06-2022
12 Lage randweg 26 Uden*	11-06-2019	11-06-2020	05-06-2021	30-05-2022
13 Hoge randweg 2 Volkel	-	-	-	28-05-2022
14 Hoge randweg 3 Volkel*	11-06-2019	08-06-2020	02-06-2021	03-06-2022
15 Hoge randweg 14 Volkel	11-06-2019	04-06-2020	02-06-2021	03-06-2022
16 Maatseheistraat 11 Volkel	-	-	-	28-05-2022 06-06-2022 22-06-2022
17 Vloedstraat 1 Volkel	15-06-2019	09-06-2020	02-06-2021	04-06-2022
18 Heiveldenstraat 2 Volkel*	11-06-2019	-	-	01-06-2022

*Locatie waar een nestkast is opgehangen ter compensatie van de nestlocatie binnen het plangebied.

- geen data beschikbaar of de desbetreffende kast was nog niet aanwezig in dat jaar.

3.1.2 Resultaten

In de schuur binnen het plangebied zijn tijdens de controlebezoeken van de afgelopen vier jaar jongen van de steenuil waargenomen. Er zijn maximaal twee volwassen steenuilen tegelijk waargenomen. Voor het jaar 2022 is nog geen data bekend over het aantal uitgevlogen jongen (tabel 3.2).

Tabel 3.2: Resultaten controlebezoeken nestlocaties steenuil binnen het plangebied (locatie 1).

Datum	Type broedlocatie	Aantal volwassen uilen	Aantal jongen	Aantal uitgevlogen jongen
21-06-2019	Schuur (vrij broedgeval)	Ja, aantal onbekend	2	2
06-06-2020	Schuur (vrij broedgeval)	1	3	3
02-06-2021	Schuur (vrij broedgeval)	2	2	2
18-06-2022	Schuur (vrij broedgeval)	Ja, aantal onbekend	3	-

In de directe omgeving van het plangebied zijn ook broedgevallen van de steenuil waargenomen. In tabel 3.3 zijn de resultaten van de controlebezoeken van de afgelopen vier jaar weergegeven. In figuur 3.1 is in kaart gebracht waar de broedlocaties zich bevinden. Hierbij is uitgegaan van een theoretisch cirkelvormig territorium met een straal van 200 meter.

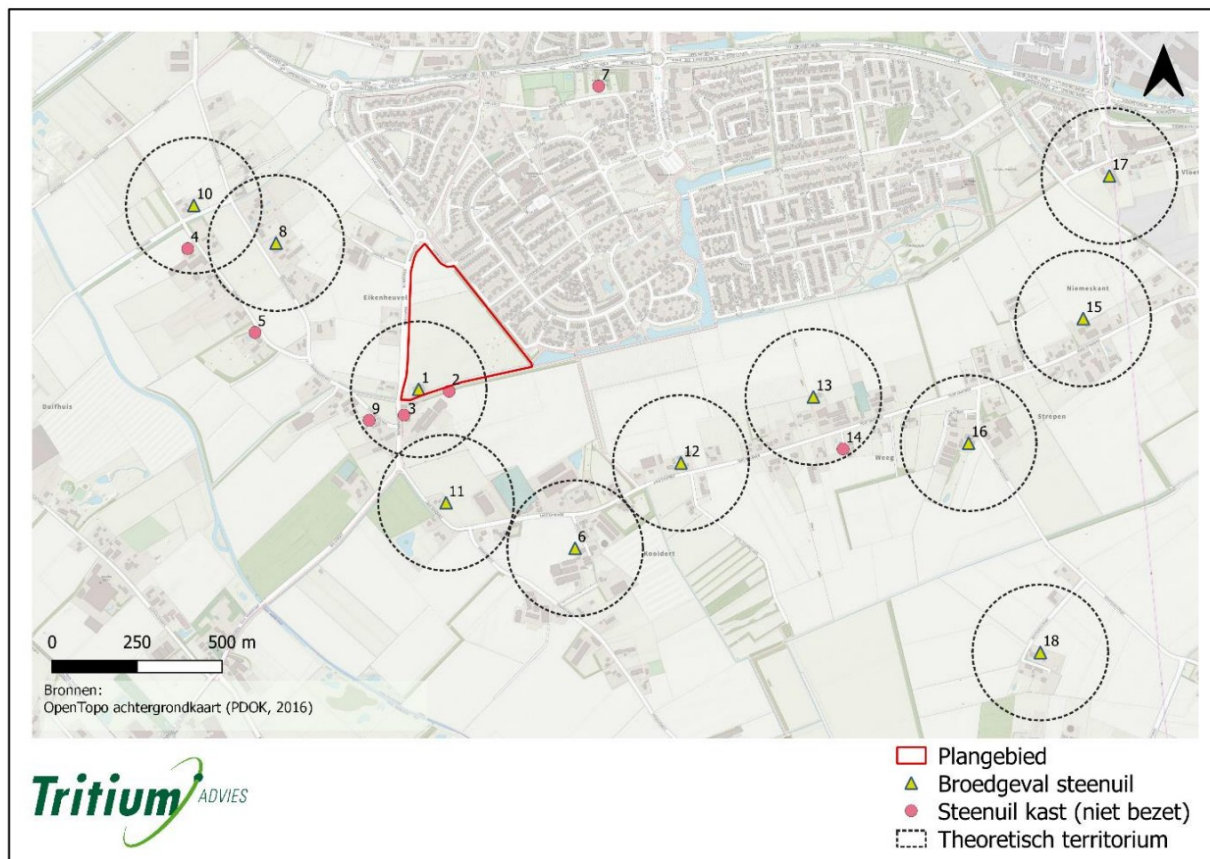
Tabel 3.3: Overzicht controlebezoeken nestlocaties steenuil.

Locatie	Type broedlocatie	Broedgeval 2019	Broedgeval 2020	Broedgeval 2021	Broedgeval 2022
2 Nabij Ruitersweg 5 Uden (kast in eikenwal)*	Steenuilkast in boom	-	-	-	Braakballen steenuil aanwezig
3 Ruitersweg 1 Uden	Steenuilkast	Niet bezet	Niet bezet	Bezet door spreeuw	Bezet door holenduif
4 Dorshout 1a Uden	Steenuilkast buiten tegen gebouw	Enkel volwassen uil aanwezig	Enkel volwassen uil aanwezig	-	Niet bezet
5 Dorshout 9 Uden*	Steenuilkast in boom	Niet bezet	Bezet door spreeuw	Bezet door spreeuw	Bezet door spreeuw
6 Kooldertweg 3 Uden*	Steenuilkast in boom	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil
7 Patrijsweg ong. Uden	Steenuilkast	Niet bezet	Bezet door spreeuw	Niet bezet	Niet bezet
8 Eikenheuvelweg 18 Uden*	Steenuilkast in boom	Niet bezet	Enkel volwassen uil aanwezig	Bezet door spreeuw	Broedgeval steenuil
9 Eikenheuvelweg 19 Uden*	Steenuilkast in boom	-	-	Niet bezet	Bezet door holenduif
10 Torenweg 12 Uden	Steenuilkast in boom	-	-	-	Broedgeval steenuil
11 Lage randweg 6 Uden*	Steenuilkast in boom	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil
12 Lage randweg 26 Uden*	Steenuilkast in boom	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil
13 Hoge randweg 2 Volkel	Steenuilkast in gebouw	-	-	-	Broedgeval steenuil
14 Hoge randweg 3 Volkel*	Steenuilkast buiten tegen gebouw	Bezet door spreeuw	Enkel volwassen uil aanwezig	Niet bezet	Twee volwassen uilen aanwezig
15 Hoge randweg 14 Volkel	Steenuilkast buiten tegen gebouw	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil

Locatie	Type broedlocatie	Broedgeval 2019	Broedgeval 2020	Broedgeval 2021	Broedgeval 2022
16 Maatseheistraat 11 Volkel	Steenuilkast in boom	-	-	-	Broedgeval steenuil
17 Vloedstraat 1 Volkel	Steenuilkast	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil
18 Heiveldenstraat 2 Volkel*	Steenuilkast buiten tegen gebouw	Broedgeval steenuil	-	Broedgeval steenuil	Broedgeval steenuil

*Locatie waar een nestkast is opgehangen ter compensatie van de nestlocatie binnen het plangebied.

- geen data beschikbaar of de desbetreffende kast was nog niet aanwezig in dat jaar.

Figuur 3.1: Kaart met aanduiding van de locaties van de steenuilkasten met of zonder broedgeval en de theoretische cirkelvormige territoria (200 meter) per broedgeval in en in de directe omgeving van het plangebied.

Het plangebied is volgens de Vogelwacht Uden onderdeel van secundair foerageergebied van de steenuil. De voormalige akker binnen het plangebied is geen onderdeel van essentieel foerageergebied door het ontbreken van ruigtes en voldoende dekking. Het zuidelijk gelegen kruidenrijk grasland is wel geschikt als foerageergebied voor de steenuil. Echter zijn er voldoende alternatieven aanwezig in de omliggende akker- en weilanden (Tritium Advies, documentkenmerk 1612/045/LM-02c, versie 2 d.d. 25 mei 2018).

3.1.3 Conclusie

Het plangebied vervult een functie voor de steenuil. In de aanwezige schuur binnen het plangebied bevindt zich een nestlocatie van de steenuil. Vanuit de Wet natuurbescherming dienen, voorafgaand aan de start van de werkzaamheden, mitigerende en compenserende maatregelen getroffen te worden om een negatief effect op de steenuil te voorkomen dan wel te verzachten. Het plangebied is geen onderdeel van essentieel foerageergebied van de steenuil. Wel wordt geadviseerd om de kwaliteit van de omliggende foerageergebieden te verbeteren en/of een compensatiegebied te realiseren, vanwege de hoge dichtheid aan steenuilen in de directe omgeving en het verdwijnen van een deel van het (secundaire) foerageergebied door het planvoornemen.

3.2 Kerkuil

3.2.1 Controlebezoeken

De controles die de uilenwerkgroep van de Vogelwacht Uden heeft uitgevoerd voor de nestlocaties van de kerkuil zijn weergegeven in tabel 3.4. Binnen het plangebied is er geen nestlocatie van de kerkuil aanwezig.

Tabel 3.4: Overzicht controlebezoeken nestlocaties kerkuil.

	Locatie	Datum
1	Patrijsweg 9 Uden	29-05-2022
2	Eikenheuvelweg 20 Uden	28-05-2022
3	Maatseheistraat 7 Volkel	08-06-2022

3.2.2 Resultaten

Binnen het plangebied zijn geen exemplaren van de kerkuil waargenomen. Er is in de omgeving van het plangebied één broedgeval van de kerkuil bekend (figuur 3.3).

Tabel 3.3: Overzicht controlebezoeken nestlocaties kerkuil.

	Locatie	Type broedlocatie	Broedgeval 2022
1	Patrijsweg 9 Uden	Kerkuilkast	Niet bezet
2	Eikenheuvelweg 20 Uden	Kerkuilkast	Niet bezet
3	Maatseheistraat 7 Volkel	Kerkuilkast in gebouw met pijp	Broedgeval kerkuil

Figuur 3.2: Kaart met aanduiding van de locaties van de kerkuilkasten met of zonder broedgeval in de directe omgeving van het plangebied.

Binnen het plangebied is geen essentieel foerageergebied van de kerkuil aanwezig. Er is in de omgeving voldoende foerageergebied aanwezig in de vorm van akker- en weilanden.

3.2.3 Conclusie

Het plangebied vervult geen functie voor de kerkuil. In de directe omgeving is één broedgeval van de kerkuil bekend. Het plangebied is geen onderdeel van essentieel foerageergebied van de kerkuil.

4 Conclusies

Binnen het plangebied is een broedplaats van de steenuil in de schuur aanwezig. Er is geen essentieel foerageergebied binnen het plangebied aanwezig. Het plangebied vervult geen functie voor de kerkuil.

4.1 Vervolgstappen

Om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen dienen maatregelen genomen te worden in verband met de functie van het plangebied voor de steenuil. De meest voorkomende mitigerende maatregelen die bij een dergelijke ruimtelijke ingreep kunnen worden genomen zijn het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen, het werken buiten de kwetsbare periode, het ongeschikt maken van de huidige verblijfplaats, het faseren van activiteiten in ruimte en tijd, het verbeteren van habitat in bestaand of nieuwe leefgebied, het inschakelen van een ecologisch deskundige en het opstellen van een ecologisch werkprotocol.

4.2 Zorgplicht

4.2.1 Definitie zorgplicht

Voor alle in het wild levende plant- en diersoorten en voor hun directe leefomgeving geldt een zorgplicht (Wet Natuurbescherming – artikel 1.11). Met deze zorgplicht worden naast de nationaal en Europees aangewezen beschermde soorten en gebieden ook algemenere overige inheemse soorten beschermd. De zorgplicht houdt in dat men handelingen waarvan redelijkerwijs kan worden vermoed dat deze nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende dieren en planten;

- achterwege laat;
- indien achterwege laten niet passend is, maatregelen neemt om nadelige gevolgen te voorkomen;
- indien die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Het is wettelijk verplicht invulling te geven aan deze zorgplicht.

4.2.2 Negatieve effecten voorkomen – algemene maatregelen

Bij de uitvoering van sloop- en bouwprojecten kunnen werkzaamheden veelal niet achterwege gelaten worden. Het is daarbij verplicht om maatregelen te nemen en daarmee de nadelige gevolgen op inheemse plant- en diersoorten te beperken of te voorkomen.

Nadelige gevolgen kunnen veelal voorkomen worden door te werken in de minst-kwetsbare periode, zoals buiten de winterslaap, voortplantingstijd en periode van afhankelijkheid van jongen. De kwetsbare perioden zijn niet voor alle soortgroepen gelijk. In het algemeen geldt de periode van half oktober tot eind november als 'veilige' periode voor alle diergroepen. Dit is de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als de egel en amfibieën nog niet in winterslaap zijn en de mogelijkheid hebben om zich te verplaatsen. Bovendien zijn de jongen uit het laatste legsel van late broeders zoals de houtduif dan ook uitgevlogen (Vogelbescherming - Nederland).

Daarnaast kunnen negatieve gevolgen op algemeen voorkomende soorten beperkt worden door tijdens de werkzaamheden zodanig te werken dat dieren het plangebied kunnen verlaten zodat verwonding of doding van individuen wordt voorkomen. Voorbeelden zijn: de werkzaamheden in de richting van een vluchtgebied uitvoeren, de werkzaamheden langzaam opstarten en/of langzaam werken zodat dieren de tijd hebben om het plangebied te ontvluchten, voorafgaand aan de start van werkzaamheden verstoring creëren zodat dieren uit het plangebied vluchten.

Een voorbeeld om negatieve gevolgen op de aanwezige vegetatie te voorkomen is het beschermen van bomen om zo beschadiging van de stammen te voorkomen.

Verder worden negatieve gevolgen op inheemse fauna beperkt door werkzaamheden zo veel mogelijk overdag uit te voeren. Bij gebruik van verlichting dient deze zo geplaatst te worden dat enkel de werkzaamheden gericht verlicht worden. Lichtverstrooiing kan vermeden worden door het gebruik van kappen.

4.2.3 Negatieve effecten voorkomen – soortgerichte maatregelen

Zorgplicht algemene broedvogels

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen het broedseizoen van algemeen voorkomende broedvogels (globaal van 15 maart tot 15 juli) dan is het noodzakelijk ervoor te zorgen dat het gebied vóórafgaand aan het broedseizoen, en zonder de verstoring van andere soorten, ongeschikt is gemaakt als broedlocatie. Door het plangebied ongeschikt te maken kan worden voorkomen dat vogels zich binnen het plangebied vestigen. Broedgevallen die tijdens of vlak voor de werkzaamheden ontstaan in en direct grenzend aan het plangebied, zijn immers ook onderhevig aan de zorgplicht. Het ongeschikt maken van het plangebied voor algemene broedvogels dient te gebeuren door de aanwezige struiken, bomen en grasland kort te snoeien/te maaien vóór aanvang van het broedseizoen en deze ook kort te houden gedurende het broedseizoen. Indien werken binnen het broedseizoen noodzakelijk is, dient men voorafgaand aan de start van de werkzaamheden een broedvogelcheck te laten uitvoeren door een bevoegd ecooloog. Bij aanwezigheid van broedgevallen binnen de verstoringzone van de geplande werkzaamheden dienen aanvullende maatregelen genomen te worden of kunnen werkzaamheden geen doorgang vinden.

Zorgplicht algemene amfibieën

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen het voortplantingsseizoen van algemeen voorkomende amfibieën (grofweg van 15 maart tot 15 augustus), kan het aanwezige voortplantingswater worden afgezet met een amfibieënscherm zodat deze zich niet kunnen vestigen binnen het plangebied. Wanneer gewerkt gaat worden in de overwinteringsperiode (grofweg van oktober – maart) van algemene amfibieën kan het plangebied vóór deze periode afgezet worden met een amfibieënscherm om te voorkomen dat amfibieën zich binnen het plangebied vestigen.

Vestiging pionierssoorten

Het plangebied bevindt zich binnen het verspreidingsgebied van de oeverzwaluw. De oeverzwaluw is een echte pionierssoort die zich snel kan vestigen. De soort broedt in kolonieverband in zelf gegraven gangen in steile zandwanden (Vogelbescherming Nederland). Om vestiging van oeverzwaluwen binnen het plangebied te voorkomen, dient het bouwterrein zo te worden ingericht dat het gebied niet aantrekkelijk wordt voor deze soort. Wanneer gronddepots gecreëerd worden, is het noodzakelijk dat de wanden afgevlakt worden of bedekt worden om te voorkomen dat de

oeverwaluw zich in het zanddepot gaat vestigen.

Het plangebied bevindt zich binnen het verspreidingsgebied van de rugstreeppad. De rugstreeppad is een beschermde amfibiesoort die zich voortplant in ondiepe (vaak tijdelijk) oppervlaktewater dat snel opwarmt (RAVON). Om vestiging van rugstreeppadden binnen het plangebied te voorkomen, dient het ontstaan van poeltjes of plassen binnen het plangebied in het voortplantingsseizoen (april-september) van de rugstreeppad te worden voorkomen. Een andere optie is (wanneer het plangebied in de huidige situatie nog niet geschikt was) het afzetten van het plangebied met een amfibieënscherm.

4.2.4 Acties bij aantreffen beschermde soorten

Indien er tijdens de werkzaamheden, ondanks voorgenomen maatregelen, toch beschermde soorten of broedgevallen binnen het plangebied zijn gevestigd dienen de werkzaamheden te worden stilgelegd en dient een ecologisch deskundige te worden ingeschakeld. Hiermee kan schade en verstoring van deze individuen zo veel mogelijk worden voorkomen en wordt er geen overtreding op de Wet natuurbescherming gemaakt.

4.3 Eindconclusie

In onderstaande punten wordt de eindconclusie weergegeven:

- binnen het plangebied is een broedplaats van de steenuil aanwezig, waardoor er voor deze soort verplichtingen bestaan vanuit de Wet natuurbescherming;
- er is geen essentieel foerageergebied van de steenuil en de kerkuil aanwezig binnen het plangebied, wel wordt geadviseerd om het bestaande foerageergebied van de steenuil in de directe omgeving van het plangebied te verbeteren en/of een compensatiegebied in te richten vanwege de hoge dichtheid van steenuilen nabij de planlocatie;
- de omschreven werkwijzen met betrekking tot de zorgplicht dienen in acht te worden genomen zodat een overtreding van de natuurwetgeving wordt voorkomen;
- de aanbevelingen in de quickscan flora en fauna dienen nageleefd te worden;
- uit het aanvullend ecologisch onderzoek is gebleken dat binnen het plangebied verblijfplaatsen en leefgebied aanwezig zijn van de bunzing, wezel en steenmarter, waardoor er voor deze soorten verplichtingen bestaan vanuit de Wet natuurbescherming.

5 Literatuurlijst

Bouwens, S. (2017). *Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming*.

BIJ12 (2017) *Kennisdocument Kerkuil (Tyto alba)*

BIJ12 (2017) *Kennisdocument Steenuil (Athene noctua)*

De vlinderstichting (z.d.) *Teunisbloempijlstaart (Proserpinus proserpina)*.

<https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/teunisbloempijlstaart>

Netwerk Groene Bureaus (2017) *Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming*

Tritium Advies (2018) *Foerageergebied steenuilen – Ruitersweg 5 te Uden*. Documentkenmerk: 1612/045/LM-02c, versie 2 d.d. 25 mei 2018.

Tritium Advies (2022) *Quickscan flora en fauna – De Ruiter te Uden*. Documentkenmerk: 2206/029/ERO-01, versie 0 d.d. 8 juli 2022.

Tritium Advies (2022) *Aanvullend ecologisch onderzoek – De Ruiter te Uden*. Documentkenmerk: 2206/029/ERO-02, versie 0 d.d. 28 oktober 2022.

Uilenmonitor (2019 t/m 2022) *Data broedlocaties steenuil en kerkuil omgeving Uden en Volkel*. Uilenmonitor.nl